

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO BAKALAURO STUDIJŲ KOKYBĖS TYRIMAS (2009 M.)

Rasa Levickaitė

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva
El. paštas rasa.levickaite@vgtu.lt

2008 metais Vilniaus Gedimino technikos universitetas inicijavo bakalauro studijų kokybės vertinimo tyrimą. Jo tikslas – apklausti bakalauro laipsnį įgijusius VGTU absolventus ir sistemingai išsiaiškinti problemines studijų kokybės sritis. Tyrimas vykdytas 2009 metais. Jau dešimtmetį besitęsiantis Bolonijos procesas skatina universitetus atidžiau žvelgti ir analizuoti studijų kokybę, kuri yra viena aktualiausių aukštųjų mokyklų nūdienos problemų tiek Lietuvoje, tiek ir kitose Europos Sąjungos šalyse. Bolonijos proceso svarbiausi tikslai yra kurti Europos aukštojo mokslo erdvę, rengti aukštos kvalifikacijos specialistus Europos rinkai, didinti aukštojo mokslo sistemos skaidrumą bei lankstumą. Drauge šito siekia ir antruoju pagal stojančiųjų populiarumą 2010 m. tapęs Vilniaus Gedimino technikos universitetas.

Straipsnyje analizuojamo tyrimo metu buvo apklausti VGTU bakalaurai. Apklausos vykdymo tikslas – ištirti problemines sritis bei universiteto dėstytojų dėstymo kokybę. Straipsnio tikslas – identifikuoti šias problemines sritis, pateikti tyrimo duomenų analizę ir vertinimą.

Reikšminiai žodžiai: Vilniaus Gedimino technikos universitetas, studijų kokybė, studijų kokybės tyrimas.

doi: 10.3846/coactivity.2010.38

Įvadas

1999 metais Bolonijoje susirinkę dvidešimt devynių Europos šalių švietimo ministrai pasirašė deklaraciją „Europos aukštojo mokslo erdvė“. Ši deklaracija nubrėžė dešimtmečio gaires bendrajai Europos aukštojo mokslo erdvei kurti, konkurencingiems įvairių mokslo sričių specialistams ugdyti. Deklaracija apima šias pagrindines aukštojo mokslo sritis: sistemingas lyginimas, kreditų sistema, mokslininkų, dėstytojų, studentų mobilumas, tarptautinė patirtis, bendro Europos mokslo idėja, skatinanti Europos mokslo konkurenciją su kitais žemynais. Viena svarbiausių Bolonijos proceso dalių – aukštos studijų kokybės skatinimas, užtikrinimas bei rezultatų aprobavimas.

Studijų kokybė – jautri ir aktuali Lietuvos ir pasaulio aukštųjų mokyklų problema. Tiek Lie-

tuvos, tiek Europos Sąjungos aukštojo mokslo sistemos vykdomos reformos susilaukia visuomenės kritikos. Lietuvos mokslo sistema yra neigiamai vertinama dėl trumparegiško požiūrio rengiant studijų programas, prastos dėstymo kokybės, ypač senovinių dėstymo metodų ir pasenusio techninio aprūpinimo. Mobilumo programos leidžia dėstytojams ir studentams susipažinti su užsienio šalių patirtimi, dėstymo metodais, naujausiomis tendencijomis. Ypač daug kritikos pasenusiems dėstymo metodams ir sustabarėjusiai universitetų struktūrai pateikia iš studijų mainų grįžę studentai. Lietuvoje nevengiama kritikos, kad nė viena šalies aukštoji mokykla nepatenka nei į Europos, nei į pasaulio geriausių aukštųjų mokyklų šimtukus. Netolimų šalių (Lenkija, Čekija, Vengrija) aukštosios mo-

kyklos šiandien didžiuojasi neblogais reitingais Europos geriausių universitetų sąrašė.

Kaip teigia J. Scott, G. Marshall (2005), švietimas yra filosofinis bei sociologinis konceptas, atspindintis ideologijas, mokymo planus, pedagogines technikas bei žinių vadybą socialinės asmenybės reprodukcijos ir kultūros kontekste. Vertinant valstybės skiriamą finansavimą švietimui, Lietuva užima vieną paskutinių vietų tarp visų Europos Sąjungos šalių. Tokie rodikliai nedžiugina ir neskatina mokslo institucijų imtis investicijų reikalaujančių projektų, bendradarbiauti su verslu, būti motyvuotiems siekti ir skatinti aukštus mokslo pasiekimus ir užtikrinti gerėjančią ir šiuolaikišką studijų kokybę.

Istoriškai susiklostęs dėstytojų dėstymo metodas skatinant „kalti“ studijų medžiagą, diktuoti užrašus paskaitų metu yra kritiškai vertinamas tiek Europos, tiek JAV aukštosiose mokyklose. Vakarietiškas studijų modelis yra grindžiamas mąstymo, kritiško požiūrio, atvejo analizės suvokimo ugdymu (Studijų kokybės vertinimo centras 2006). Žinoma, Vakarų šalių universitetai neišvengia visuomenės kritikos, tačiau manoma, kad tokia mokymosi sistema išugdo kompetentingus, laisvo mąstymo, konkurencingus, prie šalies ūkio kėlimo prisidedančius specialistus.

Šiame straipsnyje analizuojamas 2009 metais Vilniaus Gedimino technikos universitete inicijuotas bakalauro studijų kokybės tyrimas. Straipsnio tikslas – identifikuoti problemines studijų kokybės sritis, pateikti tyrimo duomenų analizę ir vertinimą. Straipsnio turinys neprištato universiteto studijų kokybės visumos, o rodo tendencijas. Visi universiteto padaliniai periodiškai vykdo savo fakultetų studentų apklausas, kurios tiksliau atspindi konkrečių studijų programų, jose dėstančių dėstytojų bei studentų problemas.

Tyrimo pagrindimas

Siekiant Bolonijos proceso iškeltų tikslų kurti Europos aukštojo mokslo erdvę, rengti aukštos kvalifikacijos konkurencingus specialistus

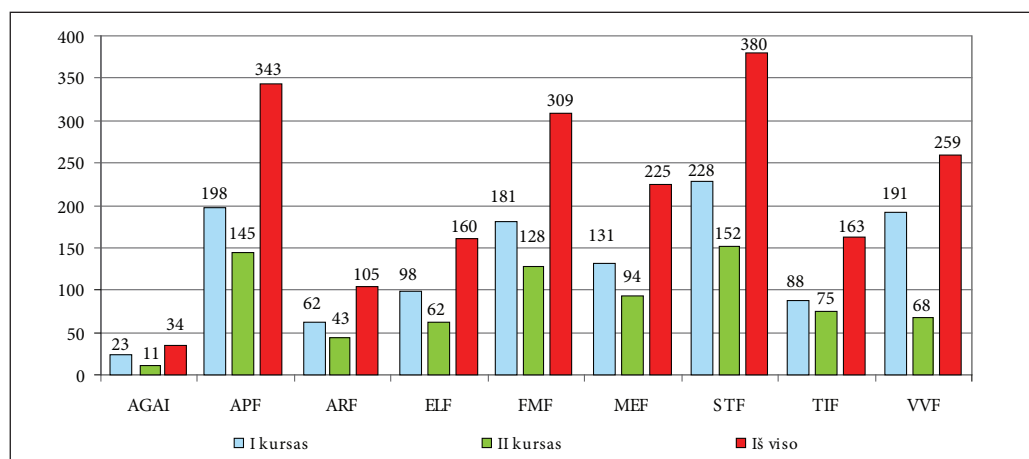
Europos rinkai, didinti aukštojo mokslo sistemos skaidrumą bei lankstumą, 2009 m. vasario 2 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu buvo suburta darbo grupė, kuri pateikė siūlymus, kaip tobulinti studijų rezultatų vertinimo sistemą, kurios svarbiausias uždavinys – skatinti aukštąsias mokyklas diegti kokybės kultūrą, o ne dar labiau formalizuoti studijų rezultatų vertinimo sistemą (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2010). 2006 m. Studijų kokybės vertinimo centras pateikė studijų kokybės vertinimo rekomendacijas, kurios remiasi šiomis gairėmis:

1. Aukštosios mokyklos turi vykdyti studijų kokybės užtikrinimo politiką.
2. Užtikrinti, kad studijų programos būtų gerai sudarytos, reguliariai stebimos ir periodiškai vertinamos.
3. Užtikrinti, kad studijų procese dalyvautų kompetentingas ir kvalifikuotas personalas.
4. Reguliariai prižiūrėti, įvertinti ir tobulinti studentams teikiamų paslaugų veiksmingumą (žmogiškuosius ir techninius išteklius) (Studijų kokybės vertinimo centras 2010).

Remiantis išdėstytomis rekomendacijomis, Vilniaus Gedimino technikos universiteto bakalauro studijų kokybės vertinimui buvo sudarytas standartizuotas klausimynas pagal siekiamas išsiaiškinti problemines studijų kokybės sritis.

Statistika, rezultatai ir duomenų analizė

Atlikto VGTU bakalauro studijų kokybės vertinimo tyrimo metodas – kiekybinė apklausa. Pasirinktas apklausos metodas – standartizuotas klausimynas. Toks tyrimo metodas pasirinktas dėl didelės imties ir siekio išgauti visuminį vaizdą, žymintį ne konkrečius atvejus, o tendencijas ir problemines sritis. Anot J. Jaccard, J. Jacoby (2010: 18), aplinka, kurią mes patiriame, yra daugiaaspektė, dinamiška, unikali ir dažniausiai giliai paslėpta nuo akivaizdžios tikrovės. Rezultatų analizė atlikta aprašomąja statistika. „Aprašomąja stati-

1 pav. Studentų skaičius

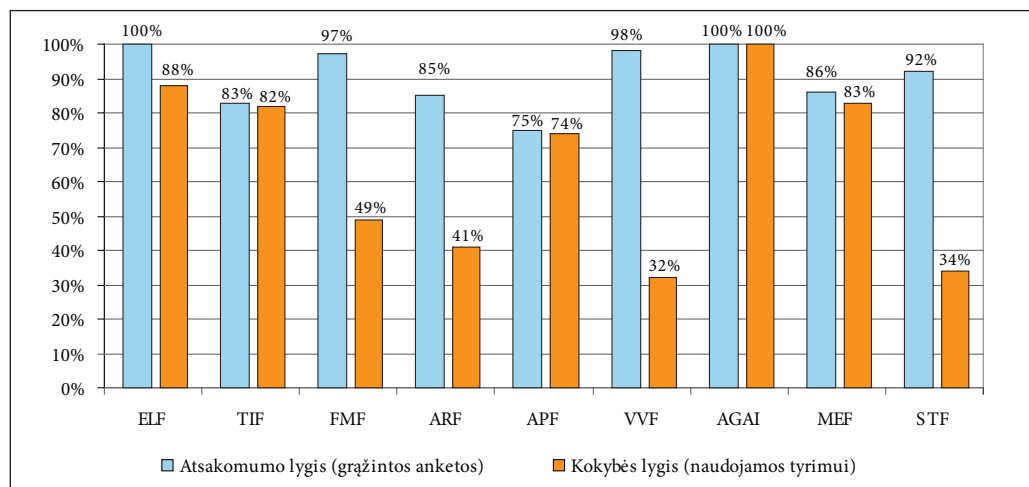
stika siekiama tiksliausiai apibūdinti tiriamą populiaciją“ (Berger 2000: 188) bei ji „padeda patogiai, apibendrintai ir suprantamai aprašyti didelius duomenų kiekius“ (Valackienė, Mikėnė 2008: 169). Tyrimui naudota 1213 klausimynų (anketų). Kaip teigia K. Kardelis (2007: 189), anketa yra aiški, nedviprasmiška, patikima.

Bendra statistika

2008–2009 mokslo metais VGTU magistrantūros studijose iš viso studijavo 1978 studentai. 1 paveiksle pavaizduotas studentų skaičius pagal fakultetus ir kursą.

Tyrimo metu iš viso buvo išdalinta 2076 klausimynai, grąžinta 1863, iš kurių 1213 buvo naudojami analizei. Bendras atsakymų lygis siekė 90 proc. Pagal atsakymų ir kokybės lygį, pažangiausi studentai pasirodė iš AGAI (A. Gustaičio aviacijos institutas) ir ELF (Elektronikos fakultetas) fakultetų. Mažiausią susidomėjimą tyrimu parodė VVF (Verslo vadybos fakultetas) ir STF (Statybos fakultetas) studentai (2 pav.).

Apklaustųjų pasiskirstymas pagal socialines ir demografines charakteristikas yra pateikiamas 1 lentelėje.

2 pav. Atsakymų ir kokybės lygis pagal fakultetus

1 lentelė. *Socialinės ir demografinės charakteristikos*

1.1. Amžius	N	%	% tarp atsakiusių
Iki 22 metų	289	23,8	23,9
23 metų	553	45,6	45,7
24 metų	239	19,7	19,8
Virš 25 metų	129	10,6	10,7
Iš viso	1210	99,8	100,0
NA	3	2	
Iš viso	1213	100,0	
1.2. Bakalauro studijų VGTU pradžia (metai)	N	%	% tarp atsakiusių
1994–2002	148	12,2	12,3
2003	415	34,2	34,5
2004	641	52,8	53,2
Iš viso	1204	99,3	100,0
NA	9	7	
Iš viso	1213	100,0	
1.3. Bakalauro studijų VGTU pabaiga (metai)	N	%	% tarp atsakiusių
1994–2002	104	8,6	8,7
2003	393	32,4	32,7
2004	705	58,1	58,7
Iš viso	1202	99,1	100,0
NA	11	9	
Iš viso	1213	100,0	
1.4. Dabartinis darbas	N	%	% tarp atsakiusių
Esu nedirbantis (-i)	210	17,3	17,3
Dirbu pagal baigtą studijų programą	695	57,3	57,4
Dirbu ne pagal baigtą studijų programą	306	25,2	25,3
Iš viso	1211	99,8	100,0
NA	2	2	
Iš viso	1213	100,0	
1.5. Darbo stažas	N	%	% tarp atsakiusių
Neturiu	112	9,2	9,3
Iki 1 metų	397	32,7	32,9
1–2 metai	405	33,4	33,6
2–3 metai	161	13,3	13,3
3 ir daugiau metų	132	10,9	10,9
Iš viso	1207	99,5	100,0
NA	6	5	
Iš viso	1213	100,0	
1.6. Mėnesinis darbo atlygis	N	%	% tarp atsakiusių
Nėra	185	15,3	15,3
Iki 800 Lt	36	3,0	3,0
800 Lt – 2052 Lt (neatskaičius mokesčių)	485	40,0	40,2
Daugiau nei 2052 Lt (neatskaičius mokesčių)	501	41,3	41,5
Iš viso	1207	99,5	100,0
NA	6	5	
Iš viso	1213	100,0	

1 lentelės pabaiga

1.7. Lytis	N	%	% tarp atsakiusių
Vyras	763	62,9	63,2
Moteris	445	36,7	36,8
Iš viso	1208	99,6	100,0
NA	5	4	
Iš viso	1213	100,0	
1.8. VGTU bakalauro studijų kryptis	N	%	% tarp atsakiusių
Informatika	93	7,7	7,7
Matematika	13	1,1	1,1
Architektūra	47	3,9	3,9
Vadyba ir verslo administravimas	95	7,8	7,8
Aplinkos inžinerija	143	11,8	11,8
Bioinžinerija	15	1,2	1,2
Elektronikos inžinerija	106	8,7	8,7
Elektros inžinerija	47	3,9	3,9
Energetika	37	3,1	3,1
Informatikos inžinerija	54	4,5	4,5
Matavimų inžinerija	34	2,8	2,8
Mechanikos inžinerija	123	10,1	10,1
Pramonės inžinerija	95	7,8	7,8
Saugos inžinerija	7	6	6
Statybos inžinerija	161	13,3	13,3
Transporto inžinerija	142	11,7	11,7
Iš viso	1212	99,9	100,0
NA	1	1	
Iš viso	1213	100,0	
1.9. Ar keitė studijų kryptį studami į magistrantūrą?	N	%	% tarp atsakiusių
Ne	921	75,9	76,6
Taip	281	23,2	23,4
Iš viso	1202	99,1	100,0
NA	11	9	
Iš viso	1213	100,0	
1.10. Fakultetas	N	%	% tarp atsakiusių
AGAI	36	3,0	3,0
APF	265	21,8	21,8
ARF	46	3,8	3,8
ELF	147	12,1	12,1
FMF	165	13,6	13,6
MEF	193	15,9	15,9
STF	133	11,0	11,0
TIF	142	11,7	11,7
VVF	86	7,1	7,1
Iš viso	1213	100,0	100,0

Rezultatai ir analizė

Bendri rezultatai

Vilniaus Gedimino technikos universitetas (VGTU), siekdamas ištirti universiteto bakalau-ro studijų kokybę ir sužinoti studentų nuomonę bei lūkesčius, magistrantūros studentams pateikė klausimyną, kuriame buvo prašoma atsakyti į 22 pagrindinius klausimus. Trys teiginiai iš visų pateiktų atspindėjo neigiamą VGTU vertinimo pusę. Analizuojant duomenis, šių teiginių vertinimai buvo apversti. Šie 22 klausimai buvo sugrupuoti į 6 pagrindines grupes:

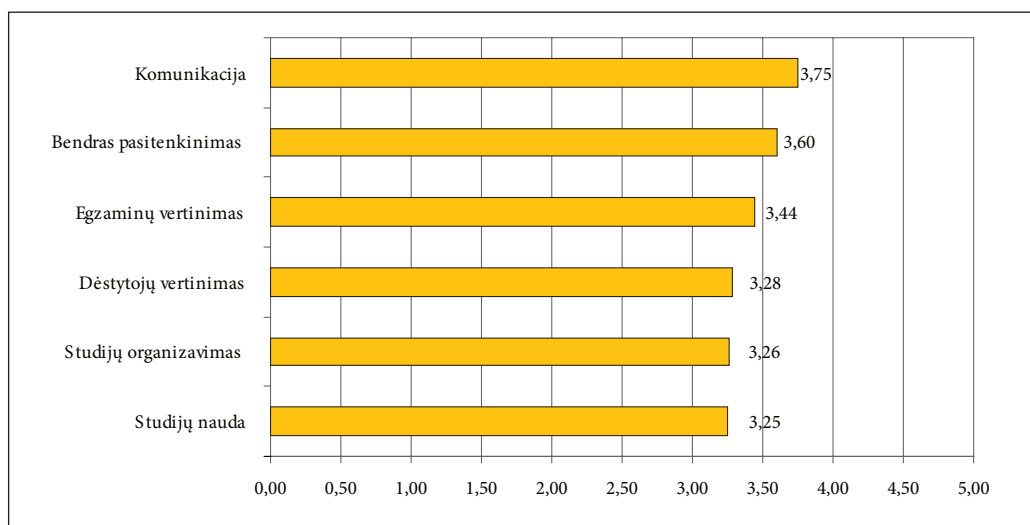
1. komunikacija;
2. bendras pasitenkinimas;
3. egzaminų vertinimas;
4. dėstytojų vertinimas;
5. studijų organizavimas;
6. studijų nauda.

Palankiausiai buvo vertinama komunikacija (3,75) ir bendras pasitenkinimas (3,60), blogiausiai – studijų nauda (3,25) (3 pav.).

2 lentelėje pateikiami visų teiginių vidurkiai nuo svarbiausio iki mažiausio svarbaus.

Penki palankiausiai VGTU studentų vertinti teiginiai yra:

- VGTU tinklalapiu naudojuosi dažniau nei kartą per mėnesį;
 - bakalauro studijų metu gavau naudingų teorinių žinių;
 - VGTU informacinė sistema yra gera komunikacijos tarp studentų ir universiteto priemonė;
 - VGTU bakalauro studijose buvo geras egzaminų sesijų tvarkaraštis (užteko laiko pasiruošti egzaminams);
 - man patiko bakalauro studijos VGTU.
- Mažiausią studentų palankumą turintys teiginiai yra šie:
- VGTU bakalauro studijose buvo lankstus paskaitų tvarkaraštis;
 - VGTU bakalauro studijų mokslo krūvis buvo per didelis;
 - baigęs (-usi) studijas, palaikau ryšius su bakalauro studijų dėstytojais;
 - po VGTU bakalauro studijų jaučiuosi turintis (-i) pakankamai praktinių specialybės žinių;
 - mano bakalauro studijų aplinkoje buvo dovanojamos dovanos dėstytojams siekiant geresnio įvertinimo per egzaminus.

3 pav. Sugrupuotų teiginių vertinimo vidurkiai

2 lentelė. Teiginių vertinimo vidurkiai

Teiginiai	Vidurkis	Grupė
VGTU tinklalapiu naudojuosi dažniau nei kartą per mėnesį	3,99	VI. Komunikacija
Bakalauro studijų metu gavau naudingų teorinių žinių	3,78	V. Studijų nauda
VGTU informacinė sistema yra gera komunikacijos tarp studentų ir universiteto priemonė	3,74	VI. Komunikacija
VGTU bakalauro studijose buvo geras egzaminų sesijų tvarkaraštis (užteko laiko pasiruošti egzaminams)	3,73	II. Studijų organizavimas
Man patiko bakalauro studijos VGTU	3,72	I. Bendras pasitenkinimas
Apskritai, esu patenkintas (-a) studijų aplinka VGTU	3,63	I. Bendras pasitenkinimas
VGTU dėstytojai yra puikūs savo srities specialistai	3,55	IV. Dėstytojų vertinimas
Bakalauro studijų metu universiteto informacija mane pasiekdavo greitai	3,53	VI. Komunikacija
Rinkausi bakalauro studijas VGTU, nes universitetas įsikūręs Vilniuje	3,52	I. Bendras pasitenkinimas
Buvau patenkintas (-a) universiteto informacijos sklaida bakalauro studijose	3,28	VI. Komunikacija
VGTU bakalauro studijų dėstytojai yra puikūs pedagogai	3,23	IV. Dėstytojų vertinimas
VGTU bakalauro studijų egzaminų vertinimas buvo objektyvus	3,18	III. Egzaminų vertinimas
Jei galėčiau rinktis, teikčiau pirmenybę studijuoti pas jaunesnio amžiaus dėstytojus	3,11	IV. Dėstytojų vertinimas
Magistro studijas VGTU rinkausi žinodamas (-a) apie gerą studijų kokybę	3,07	V. Studijų nauda
Ieškodamas (-a) darbo, turėjau ženklų pranašumą darbo rinkoje dėl VGTU bakalauro studijų	3,04	I. Bendras pasitenkinimas
Po bakalauro studijų VGTU jaučiuosi kompetentingu specialistu	2,98	V. Studijų nauda
Bakalauro studijų metu per atsiskaitymus esu pasinaudojęs (-usi) pagalbinėmis draudžiamomis naudotis priemonėmis	2,93	III. Egzaminų vertinimas
VGTU bakalauro studijose buvo lankstus paskaitų tvarkaraštis	2,92	II. Studijų organizavimas
VGTU bakalauro studijų mokslo krūvis buvo per didelis	2,88	II. Studijų organizavimas
Baigęs (-usi) studijas, palaikau ryšius su bakalauro studijų dėstytojais	2,72	IV. Dėstytojų vertinimas
Po VGTU bakalauro studijų jaučiuosi turintis (-i) pakankamai praktinių specialybės žinių	2,71	V. Studijų nauda
Mano bakalauro studijų aplinkoje buvo dovanojamos dovanos dėstytojams siekiant geresnio įvertinimo per egzaminus	1,89	III. Egzaminų vertinimas

Teiginiai buvo vertinami penkių balų skalėje. Analizuojant duomenis šie vertinimai buvo sugrupuoti į tris grupes: teigiamas, neutralus ir neigiamas vertinimas (4 pav.). Šie rezultatai atspindi anksčiau minėtą tendenciją:

Palankiausiai vertinami teiginiai yra:

- komunikacija;
- bendras pasitenkinimas.

Neutračiausiai vertinami teiginiai yra:

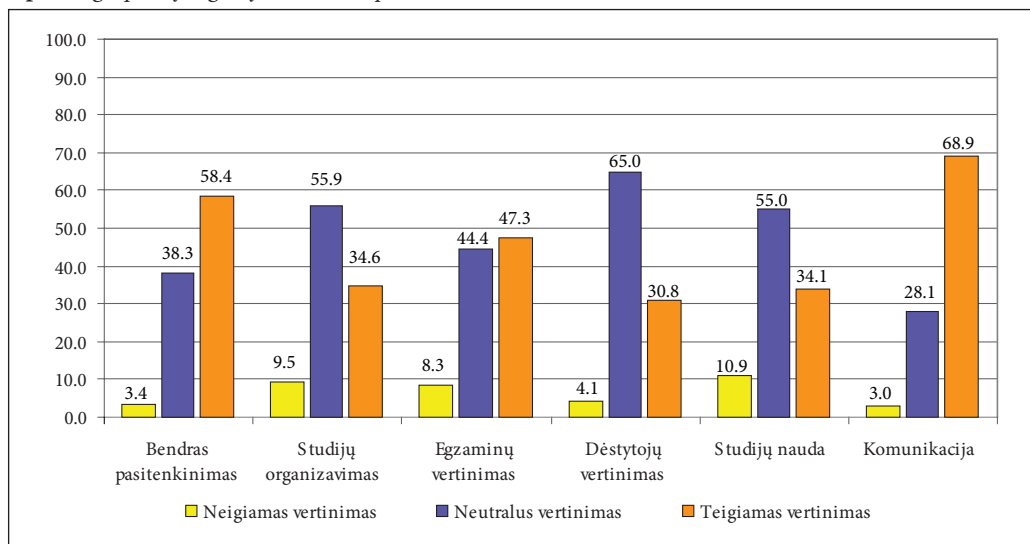
– dėstytojų vertinimas.

Mažiausiai palankiai vertinami teiginiai yra:

- studijų nauda;
- studijų organizavimas (paskaitų organizavimas);
- egzaminų vertinimas.

Charakterizuojant gausų neutralų vertinimą, būtų galima daryti prielaidas, kad respondentai yra neutraliai nusiteikę arba jie neturi atsakymo

4 pav. Sugrupuotų teiginių vertinimas (proc.)

į tyrėjų dominančius klausimus. Aukštas neutralaus vertinimo procentas yra atvirkščiai proporcingas studentų išstaukimo į universiteto bendruomenės gyvenimą procentui.

Analizuojant duomenis buvo pastebėti tam tikri sąryšiai¹ tarp sugrupuotų teiginių. Ryškiausi sąryšiai yra:

- Bendro pasitenkinimo ir studijų naudos ($r = 0,4$) bei komunikacijos ($r = 0,3$):
 - apskritai, patenkinti studijų aplinka VGTU; vertino universiteto informacijos sklaidą bakalauro studijose; informacija juos pasiekdavo greitai; turėjo nuomonę, kad VGTU informacinė sistema yra gera komunikacijos tarp studentų ir universiteto priemonė;
- studentai, kuriems patiko bakalauro studijos VGTU, palankiai vertino universiteto informacijos sklaidą bakalauro studijose bei informacijos sklaidimo greitį.
- Dėstytojų vertinimo ir studijų naudos ($r = 0,4$):

- studentai, manantys, kad VGTU dėstytojai yra puikūs savo srities specialistai bei puikūs pedagogai, po bakalauro studijų jautėsi turintys pakankamai praktinių specialybės žinių (arba kompetentingais specialistais); magistro studijas VGTU rinkosi žinodami apie gerą studijų kokybę; bakalauro studijų metu gavo naudingų teorinių žinių.
- Studijų naudos ir komunikacijos ($r = 0,3$):
 - studentai, palankiai įvertinę informacijos sklaidą bei greitį, po bakalauro studijų jautėsi turintys pakankamai praktinių specialybės žinių (arba kompetentingais specialistais); magistro studijas VGTU rinkosi žinodami apie gerą studijų kokybę; bakalauro studijų metu gavo naudingų teorinių žinių.

Bendrą pasitenkinimą studijų kokybe iš esmės lemia šie veiksniai:

- VGTU bakalauro studijų dėstytojai yra puikūs pedagogai ($r = 0,31$);
- po VGTU bakalauro studijų pakanka praktinių specialybės žinių ($r = 0,32$);
- VGTU gera studijų kokybė ($r = 0,37$);
- universiteto informacijos sklaida bakalauro studijose ($r = 0,32$);

¹ Analizuojant sąryšius buvo remiamasi koreliacijos koeficientais, kurie reiškia: iki 0,3 – silpnas ryšys, 0,3–0,5 – vidutinis ryšys, 0,5–1 – labai stiprus ryšys, esant 0,05 reikšmingumo lygiui.

- po bakalauro studijų VGTU jaučiausi kompetentingais specialistais ($r = 0,35$).

Remiantis šiais rezultatais, galima daryti išvadą, kad VGTU, norėdamas pakelti studijų kokybę, turėtų daugiau investuoti į pačius pedagogus, studijų metu teikiamą praktinę medžiagą, esamos ir būsimos informacijos sklaidą naudojant įvairias komunikacines priemones, bei visais kitais būdais tobulinti pačių studijų kokybę.

Žvelgiant į neigiamus rodiklius (nors ir egzistuoja labai silpnas sąryšis), bendro pasitenkinimo kritimą lemia:

- universitete dėstantys vyresnio amžiaus dėstytojai; didesnę dalis studentų mieliau rinkęsi studijuoti pas jaunesnio amžiaus pedagogus;
- per didelis VGTU bakalauro studijų mokslo krūvis;
- bakalauro studijų metu per atsiskaitymus naudojamos pagalbinės priemonės, kuriomis draudžiama naudotis;
- bakalauro studijų aplinkoje dovanojamos dovanos dėstytojams siekiant geresnio įvertinimo per egzaminus.

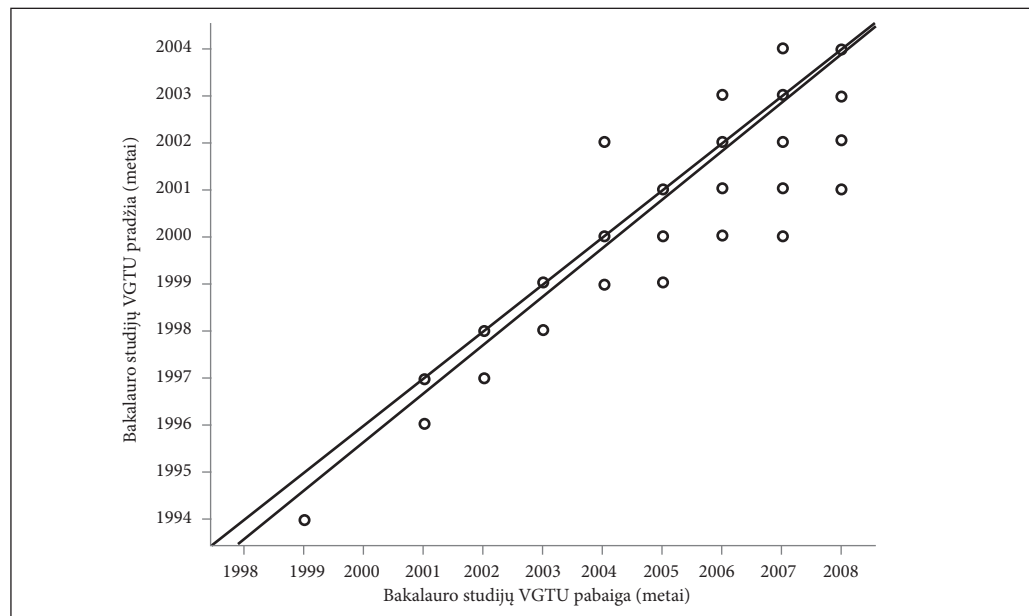
Panaikinus bent jau dalį šių neigiamų veiksnių, studentų bendras pasitenkinimas VGTU studijų kokybe turėtų sąlyginai padidėti.

Išanalizavus visų teiginių ir jų grupių sąryšius su socialinėmis ir demografinėmis charakteristikomis, ryškesnių skirtumų nebuvo pastebėta. Dėl šios priežasties jie nebuvo detaliau analizuojami.

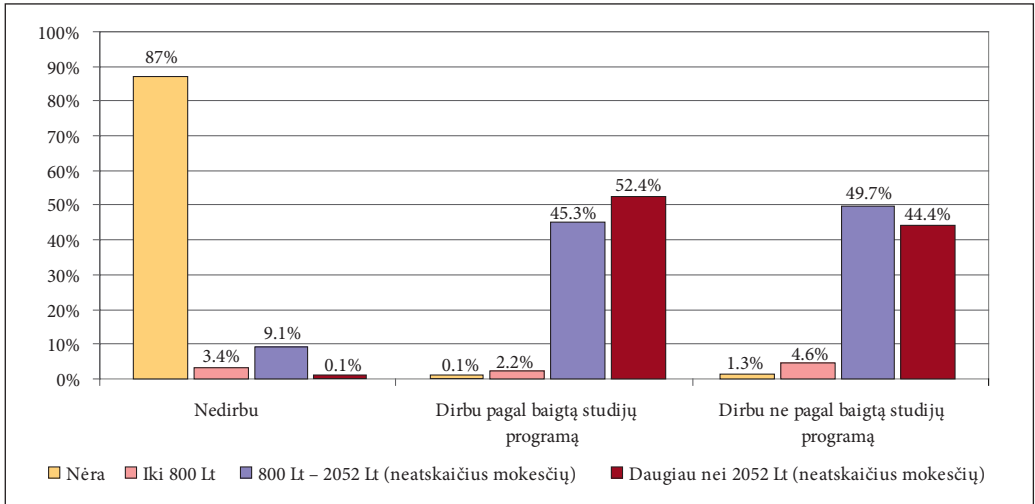
Socialinių ir demografinių charakteristikų sąryšiai

Išanalizavus duomenis, pastebimi šie labai stiprūs sąryšiai ir tendencijos tarp socialinių ir demografinių charakteristikų (analizuojamas procentas metų grupėje):

- didesnė dauguma studentų iki 23 metų (52 proc.) bakalauro studijas VGTU pradėjo 2004 metais, baigė – 2008 metais (53 proc.);
- 24 metų studentai (42 proc.) pradėjo studijas 2003 metais, baigė – 2007 metais (44 proc.);
- virš 25 metų studentai (63 proc.) studijas pradėjo 1994–2002 metais, baigė – 1999–2006 metais (66 proc.).

5 pav. Sąryšis tarp bakalauro studijų VGTU pradžios ir pabaigos

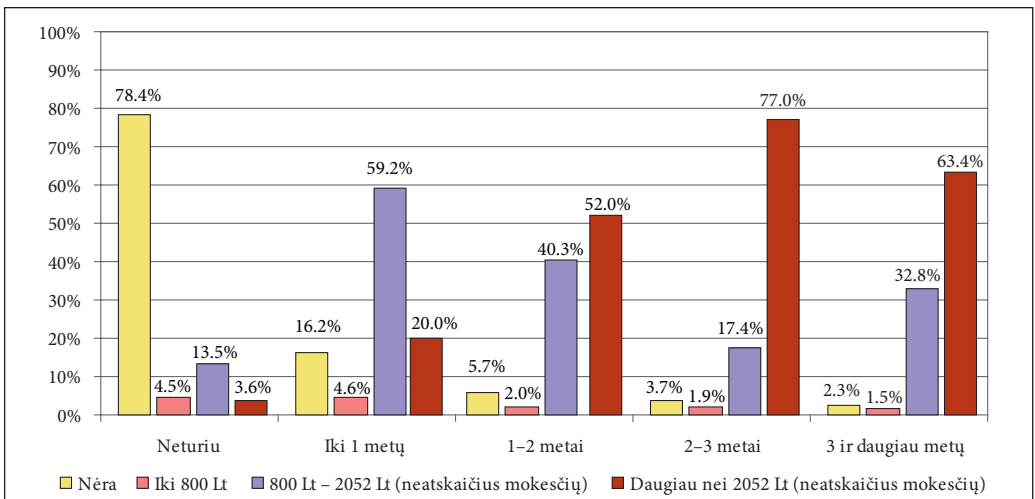
6 pav. Mėnesinis darbo atlygis pagal dabartinį darbą (proc.)

Egzistuoja gana stiprus sąryšis tarp bakalauro studijų VGTU pradžios ir pabaigos. 5 paveiksle pavaizduotas koreliacinis sąryšis tarp šių dviejų klausimų.

1. Pastebima tendencija, kad vyresnio amžiaus studentai turi didesnę darbo stažą nei jaunesnio amžiaus studentai.
2. Esant sąryšiui tarp amžiaus ir bakalauro pradžios ir pabaigos metų bei darbo stažo, ryšys egzistuoja ir tarp paties darbo sta-

žo bei VGTU studijų pradžios ir baigimo metų.

3. Ryškus ryšys pastebimas tarp dabartinio darbo (darbo stažo) ir mėnesinio darbo atlygio (6 pav.). Studentai, dirbantys pagal baigtą studijų programą, uždirba daugiau, nei dirbantys ne pagal baigtą studijų programą (7 pav.). O studentai, turintys mažiau nei 1 metų patirtį, uždirba mažiau, nei turintys daugiau patirties (8 pav.).

7 pav. Mėnesinis darbo atlygis pagal darbo stažą (proc.)

4. 87 proc. nedirbančių ir 78 proc. neturinčių darbo stažo apklaustų studentų neturi pajamų.
5. Daugiausia nedirbančių studentų yra baigę statybos inžineriją (14 proc.), mechanikos inžineriją (13 proc.) ir vadybą ar verslo administravimą (12 proc.).

Pastaba: atlikus pakartotinę surinktų duomenų analizę, pasitvirtino atsakymai, kad neturintys darbo ir darbo stažo respondentai nurodė, jog gauna mėnesinį darbo atlygį. Galima daryti prielaidas, kad respondentai neatidžiai pildė klausimyną, klaidingai interpretavo klausimą apie darbo atlygį, anksčiau yra gavę pajamų, tačiau šiuo metu nedirba, arba gauna pajamų, kurios nėra mėnesinis darbo atlygis.

Analizė pagal fakultetus

Tyrimo metu taip pat buvo svarbu išsiaiškinti, koks yra studentų pasitenkinimo lygis VGTU studijomis pagal fakultetą, kuriame jie mokosi. Šiam tikslui buvo naudojamos įvairios koreliacijos, kurios labai reikšmingų skirtumų neatskleidė. Nepaisant to, išanalizavus duomenis buvo pastebėta keletas tendencijų, kurios yra išdėstytos tolesnėje dalyje.

3 lentelėje yra pateikiami teiginių grupių pasitenkinimo vidurkiai pagal fakultetą. Atsižvelgus į šiuos vidurkius, pastebima, kad:

- bendras pasitenkinimas yra aukštesnis nei bendras vidurkis TIF, ELF, STF, APF fakultetuose. Šių fakultetų studentai palankiau vertina bendrą VGTU studijų kokybę nei studijuojantys kituose fakultetuose,
- studijų organizavimu labiau patenkinti TIF, ELF, FMF, VVF ir AGAI studentai,
- egzaminų vertinimas labiau tenkina studentus, studijuojančius TIF, ELF, STF, FMF, AGAI fakultetuose,
- dėstytojams labiau palankūs TIF, ELF, MEF studentai,
- studijų naudą palankiausiai vertina TIF, ELF, STF, VVF, MEF, ARF fakultetuose studijuojantys studentai,
- komunikacija labiausiai patenkinti studentai iš TIF, ELF, STF, VVF fakultetų.

Pagal šiuos rezultatus galima daryti išvadą, kad studentai, studijuojantys TIF, ELF ir STF fakultetuose, palankiausiai vertina ne tik VGTU studijų kokybę, bet ir bendrą tvarką, dėstytojus, perspektyvas bei galimybes. APF ir ARF fakultetų studentai pasyviausiai nusiteikę VGTU studijų kokybės atžvilgiu.

Išanalizavus visų teiginių vidurkius, galima būtų išskirti šiuos įdomesnius pastebėjimus:

- VGTU informacinę sistemą, kaip gerą komunikacijos tarp studentų ir universiteto priemonę, palankiausiai įvertino studentai iš APF, ELF, MEF, VVF fakultetų.

3 lentelė. Teiginių grupių vidurkiai pagal fakultetą

Fakultetas	Bendras pasitenkinimas	Studijų organizavimas	Egzaminų vertinimas	Dėstytojų vertinimas	Studijų nauda	Komunikacija
AGAI	3,47	3,42	3,58	3,22	3,03	3,64
APF	3,62	3,18	3,23	3,17	3,13	3,73
ARF	3,43	3,13	3,26	3,24	3,37	3,39
ELF	3,67	3,38	3,87	3,35	3,31	3,91
FMF	3,58	3,32	3,51	3,16	3,20	3,68
MEF	3,52	3,19	3,32	3,45	3,30	3,68
STF	3,62	3,11	3,52	3,21	3,33	3,76
TIF	3,73	3,42	3,50	3,43	3,36	3,88
VVF	3,52	3,28	3,28	3,20	3,28	3,90

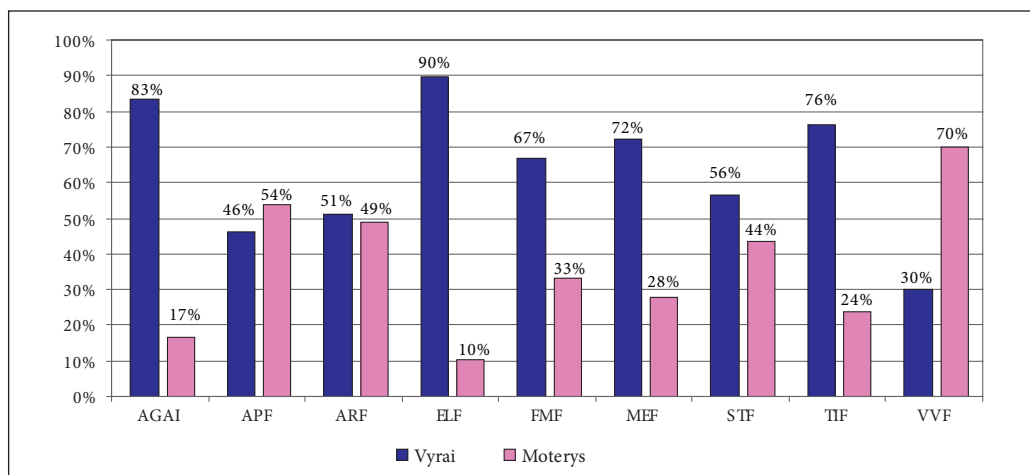
- Didesnė dalis VVF (nei kitų fakultetų) studentų atsižvelgė į tai, kad universitetas yra įsikūręs Vilniuje.
- Studentai iš AGAI ir ARF, palyginus su kitais teiginiais, palankiai įvertino VGTU dėstytojus, kaip savo srities specialistus, ir mažiau buvo linkę sutikti, kad jei turėtų galimybę, teiktų pirmenybę studijuoti pas jaunesnio amžiaus dėstytojus. Tačiau šio fakulteto studentai buvo mažiausiai patenkinti esama universiteto informacijos sklaida bakalauro studijose.
- Didžiausia dalis studentų iš ARF fakulteto sutiko su teiginiu, kad bakalauro studijų metu yra pasinaudoję pagalbinėmis draudžiamomis naudotis priemonėmis.
- Visų fakultetų magistrantai nebuvo linkę sutikti (mažiausiai balų surinkęs teiginys), kad bakalauro studijų aplinkoje buvo dovanojamos dovanos dėstytojams siekiant geresnio rezultato per egzaminus.
- VVF ir FMF fakultetų studentai mažiausiai linkę sutikti su teiginiu, kad ieškodami darbo turėjo pranašumą darbo rinkoje dėl VGTU bakalauro studijų.
- Beveik visų fakultetų studentai (išskyrus ARF studentus, kurių vertinimai yra aukščiausi) linkę nesutikti, kad po VGTU

bakalauro studijų jautėsi turintys pakankamai praktinių specialybės žinių.

- Didesnė dalis studentų (išskyrus TIF fakultetą) nelabai palaiko ryšius su bakalauro studijų dėstytojais.

Analizuojant tyrimo rezultatus pagal fakultetus, pastebėtos ryškesnės tendencijos, susijusios su studentų socialinėmis ir demografinėmis charakteristikomis.

- Didžiausia studentų iki 21 metų dalis mokosi VVF fakultete (39,5 proc.), 23 metų – STF fakultete (55,6 proc.), 24 metų – TIF (27 proc.), virš 25 metų – AGAI fakultete (22,2 proc.).
- Pastebima, kad daugiausia nedirbančių studentų – iš VVF fakulteto (27,9 proc.), dirbančių pagal bakalauro studijų programą – iš ARF (73,9 proc.), dirbančių ne pagal studijų programą – iš MEF fakulteto (37,2 proc.). Mažiausiai nedirbančių pagal programą yra iš MEF (39,3 proc.) ir VVF (40,7 proc.) fakultetų.
- Didžiausia dalis neturinčių darbo stažo yra iš AGAI (11,1 proc.), MEF (11 proc.) ir STF (12 proc.) fakultetų; kurių darbo stažas iki 1 metų – MEF (36,6 proc.), STF (43,6 proc.), VVF (44,7 proc.) fakultetų; 1–2 metai – APF (37,9 proc.), FMF

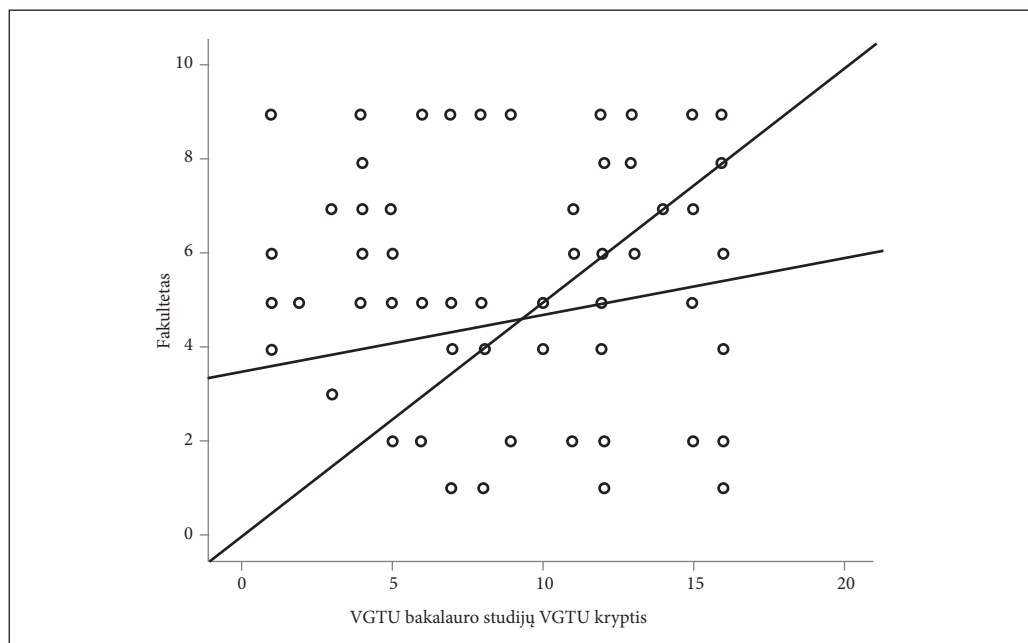
8 pav. Studentų pasiskirstymas pagal lytį ir fakultetą (proc.)

- (36,4 proc.), TIF (36,2 proc.); 2–3 metai – ELF (24,2 proc.); 3 metų ir daugiau – AGAI (19,4 proc.) fakulteto.
- Didesnė dalis moterų studijuoja APF ir VVF fakultetuose, o didžiausia dalis vyrų – ELF ir AGAI fakultetuose (9 pav.).
 - Išanalizavus studentų pasiskirstymą pagal VGTU bakalauro studijų kryptį ir fakultetą (detalesnė informacija pateikiama 9 paveiksle), buvo pastebėta, kad didesnė dalis:
 - AGAI fakulteto magistrantų pirmosios pakopos studijose studijavo elektronikos inžineriją, mechanikos inžineriją ir transporto inžineriją,
 - APF – aplinkos inžineriją, energetiką, matavimų inžineriją ir statybos inžineriją,
 - ARF – 100 proc. architektūrą,
 - ELF – elektronikos inžineriją, elektros inžineriją, informatikos inžineriją,
 - FMF – informatiką, informatikos inžineriją,

- MEF – mechanikos inžineriją, pramonės inžineriją,
- STF – vadybą ir verslo administravimą bei statybos inžineriją,
- TIF – vadybą ir verslo administravimą bei transporto inžineriją,
- VVF – vadybą ir verslo administravimą.

Apibendrinant apklausos rezultatus, galima teigti, kad:

- Analizuojant duomenis buvo pastebėti tam tikri sąryšiai tarp sugrupuotų teiginių. Ryškiausi sąryšiai yra tarp bendro pasitenkinimo ir studijų naudos bei komunikacijos; dėstytojų vertinimo ir studijų naudos; studijų naudos ir komunikacijos.
- Bendrą pasitenkinimą studijų kokybe iš esmės lemia šie veiksniai: 1) puikūs pedagogai; 2) praktinių specialybės žinių įgijimas; 3) gera studijų kokybė; 4) informacijos sklaida; 5) savijauta, kad yra kompetentingas specialistas.

9 pav. Studentų pasiskirstymas pagal studijų kryptį ir fakultetą (proc.)

- Remiantis šiais rezultatais, galima daryti išvadą, kad VGTU, norėdamas pakelti studijų kokybę, turėtų daugiau investuoti į pačius pedagogus, studijų metu teikiamą praktinę medžiagą, esamos ir būsimos informacijos sklaidą naudojant įvairias komunikacines priemones, bei visais kitais būdais tobulinti pačių studijų kokybę.
- Analizuojant neigiamus rodiklius (nors ir egzistuoja labai silpnas sąryšis), bendro pasitenkinimo kritimą lemia: 1) vyresnio amžiaus dėstytojai; 2) noras studijuoti pas jaunesnio amžiaus pedagogus; 3) per didelis mokslo krūvis; 4) naudojamos pagalbinės priemonės, kuriomis draudžiama naudotis; 5) dovanojamos dovanos dėstytojams, siekiant geresnio įvertinimo per egzaminus.
- Eliminavus bent jau dalį šių neigiamų veiksnių, studentų bendras pasitenkinimas VGTU studijų kokybe turėtų sąlyginai padidėti.
- universitete dėstantys vyresnio amžiaus dėstytojai;
- didesnė dalis studentų mieliau rinktųsi studijuoti pas jaunesnio amžiaus pedagogus;
- per didelis VGTU bakalauro studijų mokslo krūvis;
- bakalauro studijų metu per atsiskaitymus naudojamos pagalbinės priemonės, kuriomis draudžiama naudotis;
- bakalauro studijų aplinkoje dovanojamos dovanos dėstytojams, siekiant geresnio įvertinimo per egzaminus.

4. Analizuojant pozityvius ir palankiai vertinamus rezultatus, galima teigti, kad stipriosios VGTU bakalauro studijų kokybės sritys yra šios:

- VGTU bakalauro studijų dėstytojai yra puikūs pedagogai;
- po VGTU bakalauro studijų pakanka praktinių specialybės žinių;
- gera VGTU studijų kokybė;
- universiteto informacijos sklaida bakalauro studijose;
- po bakalauro studijų VGTU tampama kompetentingu specialistu.

5. Išanalizavus ir pritačius universiteto vadovybei šį tyrimą, nuspręsta panašaus pobūdžio ir apimties tyrimus vykdyti vieną kartą per mokslo metus.

Išvados

1. 1999 metais inicijuotas Bolonijos procesas ir jo deklaracija „Europos aukštojo mokslo erdvė“ nubrėžė dešimtmečio gaires bendrajai Europos aukštojo mokslo erdvei kurti, konkurencingiems įvairių mokslo sričių specialistams ugdyti. Viena svarbiausių Bolonijos proceso dalių – aukštos studijų kokybės skatinimas, užtikrinimas bei rezultatų aprobavimas.
2. Studijų kokybė – jautri ir aktuali Lietuvos ir pasaulio aukštųjų mokyklų problema. Istorškai susiklostęs dėstytojų dėstymo metodas skatinant „kalti“ studijų medžiagą, diktuoti užrašus paskaitų metu yra kritiškai vertinamas tiek Europos, tiek JAV aukštosiose mokyklose. Vakarietiškas studijų modelis yra grindžiamas mąstymo, kritiško požiūrio, atvejo analizės suvokimo ugdymu.
3. Atlikto VGTU bakalauro studijų kokybės tyrimo metu išsiaiškintos šios probleminės studijų kokybės sritys:

Literatūra

- Berger, A. A. 2000. *Media and Communication Research Methods. An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches*. California: Sage Publications.
- Jaccard, J.; Jacoby, J. 2010. *Theory Construction and Model-Building Skills. A Practical Guide for Social Scientists*. New York: The Guilford Press.
- Kardelis, K. 2007. *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Šiauliai: Liucilijus.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2010 [žiūrėta 2010 m. sausio 21 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.mokslai.lt>>.

Scott, J.; Marshall, G. 2005. *Oxford Dictionary of Sociology*. New York: Oxford University Press.

Studijų kokybės vertinimo centras. 2010 [žiūrėta 2010 m. sausio 21 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.skvc.lt>>.

Studijų kokybės vertinimo centras. 2006. *Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo nuostatos*. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija.

Valackienė, A; Mikėnė, S. 2008. *Sociologinis tyrimas. Metodologija ir atlikimo metodika*. Kaunas: Technologija.

VILNIUS GEDIMINAS TECHNICAL UNIVERSITY UNDERGRADUATE STUDIES QUALITY SURVEY (2009)

Rasa Levickaitė

In the year 2008 Vilnius Gediminas Technical University (VGTU) has initiated undergraduate studies quality survey. The intention of this idea – to conduct a survey among VGTU undergraduates and according to survey results to provide problematic study quality areas.

It is more than ten years when Bologna Process lasts in Europe. The Process stimulates European Universities to make a deeper look at study quality which is one of the most actual present problems of both Lithuania and other European Union countries. Main goals of Bologna Process are: to create European Higher Education Area, provide Europe with a broad, high-quality and advanced knowledge base, and ensure the further development of Europe as a stable, peaceful and tolerant community. Following this concept VGTU which was top second university in Lithuania in the year 2010 traces to milestones held by Bologna Process.

The article is based on survey conducted among VGTU undergraduates. The goal of the survey: to analyse problematical areas of undergraduate studies and professors. The aim of this article – to identify these problematical areas and provide with survey data and interpretation.

Keywords: Vilnius Gediminas Technical University, studies quality, studies quality survey.

Įteikta 2010-02-18; priimta 2010-03-24